

Efter *nr. 1* gælder dette en fast ejendom eller andelsbolig, der tjener til familiens bolig, eller hvortil ægtefællernes eller den anden ægtefælles erhvervsvirksomhed er knyttet.

Efter *nr. 2* og *3* gælder dette endvidere indbo i det fælles hjem og den anden ægtefælles arbejdsredskaber.

Mens *nr. 1-3* svarer til gældende ret, foreslås i *nr. 4* som noget nyt i forhold til gældende ret, at testation over et motorkøretøj, der har været anvendt af den længstlevende ægtefælle, kræver dennes samtykke.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 16.2 og 16.3.

Til kapitel 15

Kapitel 15 handler om permutation og viderefører den gældende arvelovs § 69 om justitsministerens permutationsadgang, dvs. adgangen til at tillade, at bestemmelserne i et testamente ændres.

Lovforslaget indebærer på en række punkter en udvidelse og uddybning af gældende ret og har navnlig til formål at tilnærme praksis efter arvelovens permutationsbestemmelse til praksis efter § 32 i fondsloven og § 48 i lov om erhvervsdrivende fonde. Om baggrunden herfor henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 17.2. og 27.3.

Til § 92

Bestemmelsen handler om permutation og viderefører den gældende arvelovs § 69 med nogle ændringer.

Det foreslås i *stk. 1*, at justitsministeren eller den, som justitsministeren bemyndiger dertil, skal have mulighed for at tillade ændringer i et testamente. Ændring forudsætter, at særlige grunde taler for det. Med ordvalget understreges det, at der er tale om en bestemmelse, der kræver, at uhensigtsmæssigheden af de testamentariske bestemmelser, der søges ændret, skal være kvalificeret.

Permutation kan som hidtil kun ske, hvis den pligt, der er pålagt arvingen, ikke modsvares af en ret for nogen bestemt person. Hvis f.eks. en ejendom er testeret til en arving på betingelse af en ret til fribolig for en bestemt person, kan boligretten ikke ophæves gennem permutation.

Stk. 2 angiver de hensyn, der navnlig bør indgå ved en afgørelse om permutation. Der er ikke tale om en udtømmende opregning.

Testationens formål og karakter skal fortsat skal være et væsentlig moment ved afgørelsen af, om der kan permuteres. Vanskelighederne ved at danne sig et sikkert skøn over, hvad testator ville have bestemt,

hvis han havde kunnet tage stilling til den ændrede situation, sammenholdt med behovet for en tilpasning af en testamentarisk bestemmelse til ændrede forhold taler for en vis objektivisering af dette moment. Ved formålsændring eller tilføjelse af et yderligere formål bør det dog fortsat være af væsentlig betydning, om formålet ikke længere kan efterleves eller er blevet åbenbart uhensigtsmæssigt. Også uden for sådanne tilfælde kan der dog efter omstændighederne være grundlag for at tillade ændring af en formålsbestemmelse i form af udvidelse af formålet. Det er imidlertid ikke tilstrækkeligt, at arvingen ikke længere ønsker at støtte det formål, der er angivet i testamentet, og foretrækker et andet eller ønsker at tilføje et yderligere formål. Det må således bero på en samlet vurdering af de relevante hensyn, om et sådant ønske fra arvingens side kan imødekommes.

Ændrede forhold siden testamentets oprettelse eller eventuelt siden dødsfaldet må også indgå ved vurderingen af, om en ansøgt permutation kan tillades. Det forhold, at de ændrede forhold er indtrådt efter testamentets oprettelse, men før testators død, kan efter omstændighederne føre til, at man må lægge til grund, at testator har været bekendt med de ændrede forhold. At dette ikke førte til en ændring af testamentet i tide, behøver ikke nødvendigvis at føre til den konklusion, at testator bevidst ikke har ønsket ændring. Der kan være andre grunde til, at man ikke får ændret et testamente. Med ændrede forhold sigtes også til den almindelige samfundsudvikling. Er et testamente oprettet for mange år siden, er det ikke sikkert, at den oprindelige begrundelse for testationen tjener noget rimeligt formål i dag. Det vil navnlig kunne gøre sig gældende i forhold til legater mv., f. eks. hvor legatportioner skal uddeles til særligt trængende bestemte persongrupper, der – bl.a. i lyset af velfærdsstatens udvikling – ikke længere findes eller kun findes i meget begrænset omfang. En øget vægt på hensynet til ændrede forhold, herunder den samfundsmæssige udvikling, vil bl.a. kunne skabe mulighed for i højere grad at kunne imødekomme anmodninger om ændringer i et testamente vedrørende drift af en erhvervsvirksomhed. Det kan f.eks. være en bestemmelse i et testamente, der er til hinder for, at en fondsejet virksomheds kapital udvides, selv om en sådan udvidelse er af væsentlig betydning for virksomhedens fremtidige konkurrenceevne.

Der skal endvidere lægges vægt på, om den oprindelige bestemmelse i testamentet overhovedet kan gennemføres, eller om den ikke (længere) kan gennemføres på en hensigtsmæssig måde. Disse hensyn – der i nogen grad hænger sammen med den samfunds-